

всѣмъ несъстоятелна е и етимологията на Золотницкій: *булгар*, отъ *г-јар* — велика страна. Да се изхожда отъ изолираната *вотячка* *ф-бигер* е недопустимо, независимо отъ общото правило, че и въ тѣхното на собственитѣ имена не трѣбва да се постѣпва тѣй обичайно съ фонетичнитѣ закони, както прави Золотницкій, за да се идентифицира на *булгар*, *мургар*, *бѹлар* и *бијгер*. (Напр. дѣтъ, че дѣца и хора съ неразвитъ езиковъ органъ произнасятъ често *ј* като *ј* отъ тамъ и разликата въ горнитѣ форми и т. под.).

Заслужва обаче внимание прѣдположението на Золотницкій, че въ *ар* имаме *сложна* дума, а не глаголна форма. Едно само трѣбваше да си спомни, именно, че акцентътъ би трѣбвало въ такъвъ *ай* да лежи на опрѣдѣлителната дума, а не на основната: *бѹлгар*, *ер*, и пр. а не *булгѣр*, *бијгѣр*. За *сложна* дума смѣта *булгѣр* и *Шестаковъ*, съ тая само разлика, че той съглежда въ двата елемента друго: първия славянското име на р. *Волга*, *влага* (по татарско *Булга*), втория тат. *јар* *брѣгъ* или *ар*, *човѣкъ*.

Тѣй като Енгелъ и Карамзинъ само *позиратъ* „Волга“ въ България подобно на „ученитъ“ етимолози отъ Богухвала до Тунмана), безъ да представятъ никакви доводи и при това обясняватъ само една частъ отъ името, тѣхното тълкувание нѣма да ни занимава тукъ. Ние ще го запомнимъ въ критиката на Шестакова, къмъ които прѣминаваме, слѣдъ като изчерпихме цѣла редица отъ осмисления и обяснения на името „Българинъ“ и видѣхме, че ни едно отъ тѣхъ до сега не удовлетворява напълно. Шестаковитѣ етимологии сѣ послѣднитѣ, които ще ни занимаватъ, и при които ще се спремъ и по-дълго, защото трѣбва да признаемъ, че въпрѣки слабостта на доводитѣ, липсата на по-строга филологична подкрѣпа, фалшивото мнѣние че името *Волга* е славянско (*влага*), случайността на догадката, че въ *булгѣр* може би да се крие понятието *Волжанинъ*, *човѣкъ* отъ *Волга*, — тая послѣдната хипотеза, изказана *пжтемъ*, *безъ никакви докази*, ни се вижда все пакъ най-приемлива и най-съобразна съ тая първоначална форма на името, която ние се потрудохме да установимъ въз основа на историчната ономастика и география. До това заключение за етимологията на *българ*, ние бѣхме дошли наистина съ всѣмъ независимо отъ Шестакова, още прѣди да се запознаемъ съ неговитѣ критични възражения на Золотницкій, обаче изказана първене отъ него, макаръ и съ всѣмъ случайно, — първенството е негово. Ние ще се потрудимъ само да дадемъ едно по възможность прочно обосноваване на тая хипотеза, която ни се вижда по-вѣроятна, но къмъ която Шестаковъ по-малко клони.

Той прѣдполага именно че *булгѣр* трѣбва да се разложи на *булга* + *јар* = *Волжски брѣгъ*. Въ такъвъ случай *булгар* би било името на страната. Обаче прѣходътъ на *аја* (*Волга* + *јар*) въ *а* въ турскитѣ нарѣчия е възможенъ само въ сѣверна Монголия. Тамъ отъ монг. *тăкіја* (кокошка) се е образувало „*тага*“ (уряхайско нарѣчие), отъ *хашија* (дворъ) — „*кадѣ*“. Остава прочее хипотезата че „името на страната България